

VONZÁSOK ÉS VÁLASZTÁSOK AVAGY KÜLÖNÖS HÁZASSÁG

1.

A pénzdarab csengve gurul a fiókba – kinn alkonyodik; a boltos bajjal tudja összeolvasni, ami visszajár. Vagy csak húzza-halasztja? Pedig a szép vendég egyszerre elnémult, s már kifelé néz a boltajtón a szürkülő utcai világosságban. Ó, mindjárt elmegy...

– Először van szerencsém! Merre méltóztatik lakni? – kockáztatja meg kicsit remegő hangon, de nem kap feleletet. Az asszony a kinyitott kis bőrtárcáját nyújtja felé az aprópénznek, ám akkor már nem éri el a férfit. A kezét – hisz épp ezt akarta. – És hirtelen meréssel átszorítja gömbölyded, rövid ujjával az asszony csuklóját. Bár nem is nagyon...

Nem is nagyon, és az egész csak egy perc – mint az álom. A boltba új vevő jön – kettő is, az inas meggyújtja a lámpát; – mire széjjelnéz, volt-nincs, kisurrant.

– Furcsa! – mondja mély eltűnődéssel, míg egy oldalast húz elő a jég-szekrényből, és ügyes, mértékes szeletekre metéli...¹

2.

Amikor minden szerelembe torkollik, szerelmes vagy, ha sétálsz az utcán, pedig valójában ötven fok van, s ha a szenvedély épp nem fűtene, legszívesebben a hűtőszekrény polcán heverednél el.²

Bementünk a szobánkba, hogy még pihenhessünk egy kicsit, apám és anyám kiültek a kertbe az orgonafa alá a kispadra, és anyám olykor idegesen megérintette a gyöngysorát, mert Jablonczay Lenke nem szerette az ékszeret, egyetlen ékszeret sem. Végül kiderült, nem öltözünk át, nekem nem is lett volna mibe, kofferjeimet már bepakoltam, amellet az ebéd meg a ceremónia megkurtította amúgy is a pihenés idejét. Ilka néni bekiáltott, bejöhet-e – hát persze hogy igen. Nagyot dobbant a szívem a boldogságtól,

mert egy óriási fehér csokorral jelent meg. Szóval Ludwigh mégsem utazott el úgy, hogy ne köszönjön el az ellenfelétől – nyúltam a virág után, de Ilka néni elhúzta előlem.

– Cecil kisasszonynak küldték, nem magának – hallottam –, reggel jött, korán, betettem a jégszekrénybe, betakartam papírral.³

Azzal az ajtóval szemben, ahol bejöttünk, keskeny folyosó nyílik, s hirtelen, mintha egy másik lakásban volnék, minden sötét zavaros, sok ajtó s egy lépcső fölfelé. Menjek fel? [...] Ahová végül is benyitok, konyha. Nagyon nagy, hideg és nem barátságos, nappal bizonyos, hogy sötét. A polcokon csodálatos rend, régimódi jégszekrény s a kitett vacsoraedény. Ijedten menekülök, és végül is megtalálom, amit keresek. Nem először ezen az estén, borzasztóan szégyeltem magam.⁴

nem vagyok egyéb / a hűtőszekrényben felejtett üres papírpohárnál / egy darab kővé száradt teasüteménynél az 1880-as évekből / nagyanyám fiókjában, aki már rég nem él⁵

Hogy veszélyes ez a némasága, azt mindenki érezte. Mintha ő is várna valamire, ez olyan volt. Egy magánénekesnőnk, jobban mondva inkább karvezetőnk (amilyen én is voltam), Berta nevű szellemes, kedves lány, illetve hát elvált asszony, egy reggel próba előtt oda is jött hozzám, és így szólt:

– Pilli-fiú, én egész éjjel dideregtem. Csak már otthon lehetnék. Úgy érzem itt magam, mint egy jégszekrényben vagy reménytelen barlangban, mit mondjak? mint egy huzatos siralomházban. Mit szólsz?

– Férjhez fogsz menni, és akkor minden jó lesz – mondtam neki, és megsimogattam arcocskáját.⁶

Fridzsideremben kialudt az égő,

Hát hová legyek mostan és mitévő?

Így búsult, sírt-rítt, így szomorkodék ő!⁷

Aztán újból felgyúlt a lámpa, / és megdördült a jégszekrény.⁸

3.

Kálmán bácsi az előszobai díványon horkol kigombolt mellényben; brácsája a jégszekrénynek támasztva. A Pándzsó egyik bedőlt présházában vetkőztetjük meztelenre Drahosch Ildikót. Ildikó állva is tud vizelni, mint a fiúk, csak jobban szét kell vetnie a lábát. A mutatványnál az öccse is jelen van, és büszke a nővére. Szeretném kipróbálni a brácsát, de a húros részt zöld borító takarja.⁹

Amikor az ment, hogy *egy lány kéne nékem*, egy lány kellett volna. Nékem. Illetve nekem. *Hideg, mint a hó.* [...] Nem emlékszem jól, de az biztos, hogy megfelelt volna valaki, hideg vagy nem, mindegy. Majdnem mindegy, meleg, csak a lába hideg, jeges szív és forró pina, bármifajta variáció. Egy hűtőszekrény, és nem pont a külseje hűtőszekrény, hanem belülről kifelé.¹⁰

Rossz, bérelt lakás, oda vittem fel, lyukasórája volt. Egy ágy, üres szekrény, a zümmögő Szaratov hűtőben kockasajt, kefir, jugoszláv konyak. Ő tanárnő, nekem mindegy. Mindegy, ki vagyok, mi vagyok, mikor vagyok. Kefélni jobb, mint nem kefélni. Azt mondta, hagyjam magamon a trikót, a zoknikat. Most másképp szeretné. Hogy mulattassam.¹¹

Mikor még csak menyasszonyom volt, egy *jégszekrényt* küldött ajándékba a nevem napjára. A jégszekrény, mint névnapi ajándék egy menyasszonytól, elannyira új, meglepő és eredeti volt, hogy könnyekig meg voltam hatva.¹²

Jenny szívacsos gumiarcát a hűtőgép ajtajának felső részére szerelték.

Vonásait rugók szabályozták, szája mögött hangszóró lapult. Elképesztően élethű volt ez az arc. Szinte elhittem, hogy a frizsider belsejében gyönyörű nő kuporog, s közben kikandikál az ajtóra vágott nyíláson.

Nem hagyhattam magam, belementem az ugratásba.

– Nézze, Frankensteiné asszonyság – feleltem. – Bújjon szépen vissza, és készítsen inkább jégkockát. Négyszemközt kellene beszélnem a főnökével.

A rózsás arc hirtelen elsápadt. Jenny ajka megremegett. Majd a száj legörbült, a vonások eltorzultak.

Jenny lehunyta a szemét, hogy ne is lássa ezt a rettenetes alakot. Majd, Isten a tanúm, két kövér könnycseppet préselt ki a szeméből. A könnycseppek legördültek Jenny arcán, és továbbfolytak a frizsider fehér, zománcozott ajtaján, le a földre.¹³

Mindig is bíztam benne, hogy jó kislány marad, hogy neki mindig csak a belső értékek számítanak, úgy, mint bőrülések az autóban, száz pár cipő a gardróbban, italadagolós frigó a konyhában. Én is belső értékekre esküszöm. Az volt a legjobb, mikor a nyelvemmel habzsoltam ezeket a belső értékeket, körbe-körbe, majd előre abba a rózsaszín univerzumba, ahol a felső sarokba akasztott csillagot a megkeményített nyelvcsúcsommal szúrtam le, aztán hirtelen mindent visszaszívtam egyetlen cuppanásban, hogy később, egymás értékeitől tébolyultan, a szenvedély csúcsán, az utolsó pillanatban, ahh, körbefogjon és jutalmazzon hat-hét hullámzó aranygyűrűvel.¹⁴

A szenvedély azt mondja, hogy nadrág és telefon kikapcsol, hétfőig átszakadt gát vagyunk, monami és cunami, emlékszel? Ettünk és szerettünk, ha szabad így mondanom, leszakadt az ágy, a bidé, kifordult a hűtő ajtaja, cáfoljál meg, ha másképp látod, Ilikém, ebben semmi gusztustalan nincs, sőt.¹⁵

4.

Vasárnap temetőbe mentek. Virágot vittek Balla Károly anyja sírjára. A mesebeli, iciri-piciri konyhában ebédeltek. Szögvágó kijelentette, szarik az üzletre. Anyjának vesz egy kisméretű fridgesidert meg egy kis képernyős televíziót. Arra talán elég a pénze.

– Apró sámlikat is vásárolj, hogy elférjünk. Legyen mire ülni – tanácsolta barátja. [...]

Balla Károly egy hónappal később feleségül vette Répáss Etelt.¹⁶

A férj óvatosan kibújt a paplan alól, hogy a felesége álmát ne zavarja. Aztán az ágy szélére ült. Egy pillanatig gyöngéden nézte az asszonyt. [...] A szoba egyik szöglete spanyolfallal volt eltakarva. Ott volt a kitchenett, modern áldása minden New York-i kislakásnak. A férj meggyújtotta a gázlángot a rostély alatt, föltette főni a kávé. A kitchenetthez tartozó apró, fali jég szekrényből elővette a vaját s a lazackonzervet, szendvicseket csinált. Egy tányérkára néhány szelet ananászt és három gondosan kiválasztott őszibarackot tett. Megterítette az asztalt.

Az asszony még mindig aludt, mert a férj oly halkán mozgott körülötte a szobában, mint egy félénk moly.¹⁷

5.

Előveszed a hűtőből
az egy hete vásárolt őszibarackot.
Nekem őrizted, mondod, semmit se változott.¹⁸

6.

Hogy a férfiember hétszer fog / elnézést, sőt bocsánatot kérni kimaradásáért, de / minden ugyanúgy megy tovább, szidalmazás különféle / fokokon, ahogy ez már együttesben élő emberek közt / lenni szokott, össze-

ütközések a jégszekrény előtti / szűk helyen, megcsináltathattad volna a haverjaiddal / A csengőt; mit képzelsz, már mindent én csinállok?¹⁹

Paradicsomsalátát akart csinálni, aztán nem csinált végül, pedig Ádám nagyon szerette, s először mindjárt azt kereste a jégszekrényben, amikor hazajött.²⁰

Sóhajtozva törölt el egy virágmintás tányért, aztán berakta a hűtőszekrénybe. Megigazította a vázában kókadozó tulipánokat, és újra felsóhajtott. Kivette a hűtőszekrényből a sonkás zacskót, bekapott egy szelet sonkát, elgondolkodott, bekapott még egyet, a többit visszarakta. Hm, mondta. Kinézett az ablakon, felsóhajtott.²¹

Hideg töltött csirke van a jégszekrényben, én sütöttem, miért ne ehetnék belőle?²²

A hűtőszekrényig jutott, kinyitotta az ajtaját, és maradt előtte, dermedten. Pimaszul okos, élelmes ötlet.

– Csukd be az ajtaját!

Meg se hallotta.²³

7.

Mondtál valamit, kérdezte egy hang a paplan alól.

Semmit.

Mielőtt lefeküdnél, dobd ki a nyulat, mind lelegeli a zöld szőnyeg bojtjait. A hűtőszekrényben még van káposzta; a torzsa a tied.²⁴

Hideg voltál hozzám, akár a béka. / Mezítelen testeden, mint a sínen, / reménytelenül feküdtem. Szürke, hűvös / derengéssel borult fölénk a hajnal. / Hóvá dermedt vállunk alatt a párna. / Fehér fényel világított és sárgán leült / Fejed mellé a haldokló hold. / Kemény jégcsapok lógtak a hajadból. / Mereven feküdtél; egyenesebben, / mint vonalzó. Lélegzetvisszafojtva / a jégszekrény lehunytt szemed figyelte...²⁵

– Van otthon fagylalt a hűtőben.²⁶

A mélyhűtőben megolvadt a fagylalt, és ráfolyt a maradék káposztasalátára meg a panírozott halrudacsakára. De jutott belőle a spanyol zöldséges rizsre is, a többi pedig összegyűlt a hűtő alján. Mindenütt csak szétfolyt fagylalt. Kinyitotta a mélyhűtő ajtaját is. Undorító szag csapta meg, úgy érezte, mindjárt elhányja magát tőle. A rekesz alját itt is fagylalt borította, és körbefolyta a másfél kilós hamburgeres dobozt. [...] És megolvadt az összes hot dog meg a házilag készített, lefagyasztott spagettimártás.²⁷

Egymásra néztek. A hűtőszekrény megrázkódott, aztán elhallgatott. – Én is szívesen vagyok veled – mondta Louis.

Renée-nek elszürkült az arca. Nekidőlt a mosogató peremének, és beleürítette a gyomra tartalmát, majd a peremébe kapaszkodva térdre rogyott. Louis ugyanezzel volt elfoglalva a fürdőszobában.²⁸

Amikor Anthony a szokásosnál is többet ivott, mindig nyavalygó hangulat vett erőt rajta. Követte Gloriát, megállt a kamra ajtajában, és makacsul megismételte a kérdést.

– Hallottad, mit mondtam? Van pénzed?

Gloria elfordult a jégszekrénytől, és szembenézett vele.

– Anthony, te meg vagy örülve. Tudod jól, hogy nincs pénzem, csak egy dollár apróban.²⁹

A férfi fölrakta a hűtő tetejére a borosüveget, majd elindult a szobába. Félúton megtorpant. Valami azt súgta, rosszul rakta föl az üveget. Mikor megfordult, az üveg lassan fordulva borult a kövezet felé. Semmi esélye nem volt, hogy elkapja, de arra még maradt ideje, hogy aládobjon egy díszpárnát.³⁰

Mindenki reszketett tőle. Estefelé rendesen a zsebébe dugta a revolvérét. A hőség pedig egyre növekedett. [...] A régi diákszobákban, ahol a fiúk nyaraltak – azelőtt régen –, a legyek dongtak. Végtelen szomorú magány kongott a folyosókon. A magány nem valami testetlen dolog volt, de a tárgyak ontották, egy szék, amin a fiai ültek, egy fogas, egy üres jégszekrény. A fiúkról pedig szó sem esett. A felesége, szegény, nesztelenül tett-vett. A haja ismét lesimult, az arca merev, nyugodt síkká fagyott.³¹

Mary végigment a szobán, de lába alatt nem érezte a padlót. Gépiesen mozgott – le a lépcsőn a pincébe, a villanykapcsoló, a hűtőszekrény, a mélyhűtőben vaktában megragadja az első holmit, ami a keze ügyébe kerül. Kivette, megnézte. Papírba volt burkolva, kicsomagolta hát, és megint megnézte.

Báránycomb.

Jó, hát akkor bárányt vacsoráznak. Felvitte.

– Az ég szerelmére – mondta a férfi, mert hallotta az asszony lépteit, de meg se fordult. – Nekem ne csinálj vacsorát, elmegyek.³²

Erre Geta eszméletlen erővel tarkón csapta, mire Gigi elterült, mint aki meghalt. Geta asszony ekkor kiszedte férje zsebéből a kulcsosomót, lekatintotta az egyik hűtő lakatját, és kedvére megdézsmálta a csokoládékészletet.³³

A bűnös mindig egyedül van, ha társai volnának, talán nem is lenne bűnös... És istenigazából csak vallatójának és bírójának széles, férfias vállán sírhatná ki magát, egy eszpresszóban mondjuk, amely maga az alvilág, a hűtőpult síri fényében sápadt vízhulla-krémesek és vidám, mérgező cukormázzal bevont tortaszeletek fölvonulása egy falusi búcsú harsány színeiben.³⁴

Amióta Bill nincs nekem, sokkal jobban alszom, mert Bill rettenetesen horkolt. Éppen csak az álmaim lettek mások. [...] Azt álmodom, hogy nem működik a hajszárító, hogy képtelen vagyok fölkapcsolni a villanyt, hogy kinyitom a hűtőszekrényt, és szinte rám szakad a rohadt hús, és aztán csak ülök a hideg, bomló sötétben, és ez jó nekem, boldog vagyok, boldog, ám csakhamar érzem a szerelő, és néhány mozdulattal kijavítja a hibát.³⁵

BONNIE ÉS CLYDE AVAGY MENEKÜLÉS DÉLRE

1.

Akárhol állunk – még ha fejjel lefelé lógunk is a világmindenségben, még ha karácsonykor a nyári nap tűz is ránk –, mindig a világ közepén vagyunk, mindenhol egyforma messze van a világ vége. Legfeljebb nem minden kísér el utunkon; a gótikus székesegyházak nem hagyják el Európát. A barokk templomok átjöttek Bahiáig, ott megtorpantak a sok arany súlya alatt. Az utolsó könyvtár, amelynek katalógusában még előfordul Rotterdami Erasmus neve, a Sao Pauló-i Blumenauban még tudják, mi a jég szekrény.³⁶

Joe elkerült egy bizonyos útvonalat, egy bizonyos régi épületet... amelyhez őt is jelentős emlékek fűzték. Egy alagsor... macskák... hűtőpult... és az első hulla, akit elfuvarozott...³⁷ Szeretett a neonégők kékes fényében elmélázni, szeretete az alpakkaszínű hűtőszekrények előkelő mozdulatlanságát, a zsákalmok közötti tompa csendet.³⁸

Nos, az eljárás a következő volt: a kígyómérget tú alakúra mélyfagyasztott állapotban egy rugós szipkába operálták, majd kellő időpontban kiol-

dották az áldozat felé. Olyan testrészt célozva meg, ahol az emberi bőr a legvékonyabb, nyaki tájak, szemhéj, nyitott száj, ilyesmik. A bűnjel, azaz az elkövetés eszköze elolvadt, az áldozat bőrén két parányi, észrevehetetlen tűszúrás maradt csak. Egy ilyen halálos fegyver előállítása, mint ezé a rugós szipkáé, elég bonyolult technológiát feltételezett, mélyfagyasztó sem volt akkor még a háztartásokban, Kolozsvárt mifelénk például még a jegesember járt, de mi bízunk tulajdon leleményességünkben, abban, hogy egy kis szorgalommal, esetleg mérnöki segítséggel a halálos fegyver kivitelezhető.³⁹

2.

Nehéz kijutni a városból, nagy a forgalom. A Behemót vánszorog a keskeny utcákon, nagyon élvezem, hogy ablakait el lehet függönyözni zöld függönnyel, s akkor még nem sejttem, hogy déltől kezdve napnyugtáig teljesen mindegy, behúzó-e vagy sem, reménytelen a hőség ellen harcolni. Az autóbusz teteje nyitható, poggyászsunkat az alsó csomagtérben helyezték el, az előttünk levő ülés hátán kampó van annak a holminak a rögzítésére, amit mindig a kezünk ügyében szeretnénk tartani, s egy biztató felírás, hogy ha frissítőt kívánunk, szóljunk a gépkocsivezetőnek, az autóbuszon jég szekrény van, narancsszörp, limonádé.⁴⁰

– Minden rendben volt – mondta néném. – Ó, istenem, Henry, csak nem hagytad el a csomagokat?

– Nem, nem, itt van.

– Azt hiszem, jobb lesz, ha Wordsworth beteszi a hűtőszekrénybe.

– Felesleges, Augusztá néni. A hamvak nem romlanak.⁴¹

A behemót láda, melyről azt hittem, hogy az autóbusz pótkerekét rejt: jég szekrény. Tele Coca-Colával. Autóbusztársaságra még nem gondoltak nagyobb elismeréssel. A Coca-Cola-cégre sem melegebb szeretettel. Az autóbusz emberi mivoltából kivetkőzve iszik. Iszik? Lefetyel, nyög, szürcsöl, kurrog, dorombol. Én még a mérsékeltbek közé tartozom, én csak az ingemre csorgatom a Coca-Colát. A szomszédom a fényképezőgépe.⁴²

3.

Zeusz még egyszer rávágott a rácsra, hallatszott, hogy az állatok szomjasan tologatják ide-oda az üres zománclavórokat a szegecselt lemezpadlón, Zeusz újra az ügyfelekre nézett, a férfi tért először magához, kábán

nézett körül, aztán lassan eszébe juthatott, hogy mi a helyzet, mert a nő vállára tette a kezét, megrázta, halkán mondott neki valamit, elég szép dal-lamos nyelv volt, Zeusz nem tudta kitalálni, hogy milyen, örmény vagy ga-gauz lehetett, annyira mondjuk nem is érdekelte, a nő persze rögtön tudta, hogy hol van, a régi Ikarusz bal oldali üléseinek helyét kitöltő ipari mély-hűtőre nézett, aztán Zeuszra:

– Ott vagyunk már? – kérdezte franciául, akcentussal beszélt, de azért jól lehetett érteni. Zeusz bólintott.

– Ötszáz méter – mondta –, legjobb lenne, ha most ideadnák szépen a pénz másik felét.⁴³

Vagy amit akarok halálnemileg. Mélyhűtő, autókerék. Netán egy jó kis pástétizáció a hússatuval.⁴⁴

Közben már Hegyeshalomnál jártunk, kinyílt a fülkeajtó, és egy magyar vámos lépett be:

– Útlevelet, valutaigazolásokat kérek – tekintete a számítógépre tévedt, a szomszédomhoz fordult. – Ez az öné?

– Igen.

– A papírjai szerint csak 450 schillinget vitt ki, honnan volt pénze egy ilyen drága gépre?

– Sehonnan – felelte a sovány férfi. – Én nem hozok magammal sem-miféle gépet.

– És akkor ez micsoda?

– Egy üres doboz – levette a csomagtartóból és megmutatta; valóban csak néhány összehajtogatott kartonpapír és prospektus volt benne. – El-mentem egy bécsi magyar boltba, ott adták ajándékba.

– Mire használják ezt a dobozt?

– A gyerekeim tartanak majd benne tanszereket, és ha ránéznek, hadd legyen meg az az illúziójuk, hogy nekik is van egy számítógépük, úgy, mint a gazdag iskolatársaiknak. Vagy már az illúziók is vámkötelesek? – kér-dezte támadólag, majdnem kiabálva.

A vámos tapasztalt ember volt, feltehetőleg a Gorenje hűtőszekrény-hadművelet veteránja, nem vette fel a kesztyűt, udvariasan bólintott.⁴⁵

A Gare de l'Esten a CIA két magyar, fiatal és bámulatosan rokonszen-ves tisztviselője várt reánk és kísérték a rue de la Paix mögötti kis és elegáns szállodába. Zsuzsa nem látott még ilyet. Két telefon az éjjeliszekrényeken és egy a fürdőkádnál. A falakon fakeretben világosszürke selyem. Frizsider tele hűsítőkkal, szódával, sörrel, calvadoszal, konyakkal, whiskyvel.⁴⁶

4.

Ott tartottunk tehát, hogy a Hotel Esthella kétszáztizenegetes szobájában az asztal kiváló, a jégszekrényben találsz innivalót, Dragomán pedig ismét az ablaknál áll a katonai messzelátóval, sem a töltőtoll, sem a füzet nem vonzza. Dragomán megtapogatja a zsebében a rugóskést. Szúrtak le már turistát ennek a csatornának a partján, és hengergették bele a sötét vízbe. Dragomán visszatér a nőhöz, aki se nem fiatal, se nem szép. ... Ismerős szagot érez, nem tud hollandul. Nem akar angolul beszélni. Magyarul hívja az ismeretlen nőt, akivel azonkívül, hogy előző alkalommal a csillámszemcsékkel megvilágított ágyon szokatlan heveséssel szeretkezett, voltaképpen még egy szót sem váltott. Magyarul hívja vacsorázni. „Tudja, kedves asszonyom, itt van a közelben az új piactéren a Café Bern. Ön bizonyára ismeri. Tegnap igazán nem csalódtam a flambírozott entrecôte-ban. De betérhetnénk valamelyik kis kávéházba is, amelynek cégéréen nagy kenderlevél ígér megértő környezetet. Iszunk egy csokoládét, májszolgatunk hozzá egy brióst, ki-ki beszéljen az anyanyelvén. Meg fogjuk érteni egymást.” Az ismeretlen nő vidáman mosolygott. „Ha én is magyarul beszélek, akkor még inkább.”⁴⁷

Hallgatták a harangszót.

– Főzni is kéne valamit... Most már látom, hogy... – mondta.

– Mit tud főzni?

– Mindent.

– Hát az kicsit sok lesz ebédre.

– Akkor mit főzök?

– Mit is főzök? Van krumpli meg hagyma, meg a hűtőszekrényben virsli. Meg uborka is van. Salátának.

– Akkor főzök egy jó paprikáskrumplit, és csinálunk hozzá uborkasalátát.⁴⁸

5.

Mondom, a sörgyár nem volt tervbe véve, csak megálltunk egy pillanatra, mert megtetszett a kémény, vagy a ládák, már nem tudom. Aztán beosontunk előbb az udvarig, majd a portáig, hátha történik valami kisebb csoda, és bejutunk... Persze, menjenek nyugodtan, szép régi gyár, már a nagyapám is itt dolgozott – mondja az őr, és mosolyogva int, hogy a főzdetől a hűtőházon át a palackozóig fegyveres kíséret nélkül kóborol-

hatunk. Mintha nem is lehetne nálunk ekrazit, vagy egy kisvárosnak elegendő méreg.⁴⁹

A csilingelő piros villamoskocsi a városka egyetlen vonalának egyetlen vágányán, elszórt faházak között. ... Antennák a tetőkön, villanyvezetékek a házak között. Híg sár és vékony hó váltakozó darabjai. Egy nagy fekete folt, pernye, üszkös gerendavégek, a földön rozsdás tárgy: oda nem illő fehér géphulla, mosó- vagy hűtőgép.⁵⁰

Parasztasszonyok nevetnek hangosan, ruhájuk komor, fekete. Csak a kezük, az arcuk piros. Összehajolva, egy csomóban állnak. Fekete nagykendőt árulnak kosárból, a kendők szélén ragyogó, színes, selyemmel hímzett rózsák. Kérdezem, hogy mennyibe kerül egy. Magabiztosan végigmérnek.

„Ezerötszáz.”

„Háromezerért már frizidert lehet kapni.”

„Ez kendő, lelkem, nem frizsider.”⁵¹

Az egyik házból kihordták a bútorokat. Mikor közelebb mentem, kiderült, hogy nemcsak bútorokat. Több mint húszan vitték az utcára a hűtőgépet, a hajszárítót, dobozokat, sört. Babát. Konyhabútort. Felcímkézték és árulták. A lavórhoz vizet öntöttek, és az utcán elkezdtek mosogatni az edényeket. Mindenki feltűnően vidám volt, de amúgy is, errefelé igen sokat nevetnek az emberek.⁵²

A Liebermann utcai temetőben vártak rá, az E 8-as tranzit úton vitték, és a Helmstedt-Marienborni átkelőn egy leforrasztott koporsóban, exhumált hullára kiállított papírokkal zsilipeltek át a határon.

Esett az eső.

Esténként színházba mentem, a platánok lehullott leveleinek tocsogós szőnyegén enyhén átnedvesedett a lakkcipóm talpa.

Az elhagyott lakásban halkan zümmögött az üres hűtőszekrény, s ha kinyitottam, mintha mi sem történt volna, készségesen világított.⁵³

JEGYZETEK

¹ Kaffka Margit: *Forgóék*.

² Ambrus Judit: *Szerelemváros*.

³ Szabó Magda: *Für Elise*.

⁴ Szántó Piroska: *Akt*.

- ⁵ Kálnoky László: *A prémvadászok*.
- ⁶ Füst Milán: *Pilli története*.
- ⁷ Varró Dániel: *Mese*.
- ⁸ Gerevich András: *Merénylet*.
- ⁹ Mészöly Miklós: *Nyomozás*.
- ¹⁰ Kukorelly Endre: *Hideg feleség*.
- ¹¹ Darvasi László: *...tiroli szexbohóc 71-ből*.
- ¹² Rákosi Viktor: *Pál úr*.
- ¹³ Kurt Vonnegut: *Jenny*. Fordította Szántó György Tibor.
- ¹⁴ Parti Nagy Lajos: *Az étkezés értelmességéről*.
- ¹⁵ Papp András: *Merülőmedence*.
- ¹⁶ Fejes Endre: *Nem volt könnyű*.
- ¹⁷ Hunyady Sándor: *Fiatal házaspár*.
- ¹⁸ Takács Zsuzsa: *Őszibarack*.
- ¹⁹ Tandori Dezső: *Társas nappali kiakadás*.
- ²⁰ Szabó Magda: *Freskó*.
- ²¹ Darvasi László: *Trapiti*.
- ²² Konrád György: *A cinkos*.
- ²³ Zoltán Gábor: *Fekete bársony*.
- ²⁴ Tolnai Ottó: *Gogol halála*.
- ²⁵ Lakatos István: *Béka*.
- ²⁶ Alice Munro: *Hamarosan*. Fordította Mesterházi Mónika.
- ²⁷ Raymond Carver: *Emberkonzerv*. Fordította Barabás András.
- ²⁸ Jonathan Franzen: *Erős rengés*. Fordította Bart István.
- ²⁹ F. Scott Fitzgerald: *Szépek és átkozottak*. Fordította Gieler Gyöngyi.
- ³⁰ Podmaniczky Szilárd: *Szép magyar szótár*.
- ³¹ Kosztolányi Dezső: *A bolond magyar*.
- ³² Roal Dahl: *A szuperpempő*. Fordította Borbás Mária.
- ³³ Láng Zsolt: *Bestiárium Transylvaniae IV. A Föld állatai*.
- ³⁴ Rakovszky Zsuzsa: *A hullócsillag éve*.
- ³⁵ Darvasi László: *Az én tökéletes szerelóm*.
- ³⁶ Lénárd Sándor: *Völgy a világ végén és más történetek*.
- ³⁷ Tandori Dezső: *Egyre kisebb gyilkosságok*.
- ³⁸ Láng Zsolt: *Bestiárium Transylvaniae IV. A Föld állatai*.
- ³⁹ Bodor Ádám – Balla Zsófia: *A börtön szaga*.
- ⁴⁰ Szabó Magda: *Zeusz küszöbén*.
- ⁴¹ Graham Greene: *Utazások nagynénimmel*. Fordította Ungvári Tamás.
- ⁴² Orbán Ottó: *Ablak a Földre*.

- ⁴³ Dragomán György: *Fuvar*.
⁴⁴ Parti Nagy Lajos: *Hősöm tere*.
⁴⁵ Moldova György: *A rulett*.
⁴⁶ Faludy György: *Pokolbeli napjaim után*.
⁴⁷ Konrád György: *Kerti mulatság*.
⁴⁸ Nádas Péter: *Klára asszony háza*.
⁴⁹ Bartis Attila: *Pont ügy*.
⁵⁰ Lengyel Péter: *Cseréptörés*.
⁵¹ Mészöly Miklós: *Pontos történetek útközben*.
⁵² Kiss Noémi: *Rongyos ékszerdoboz*.
⁵³ Nádas Péter: *Emlékiratok könyve*.